Lietas arhīva Nr. AA43-0316-22/15
ECLI:LV:ADAT:2022:0412.A420346916.14.S

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420346916
AA43-0316-22/15

S P R I E D U M S
L a t v i t j a a u s t a s v ā r d ā

Rīgā 2022.gada 12.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Māris Birzgalis,
tiesneses Una Mihailova un Anita Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" (iepriekš – VAS „Privatizācijas aģentūra") pieteikumu par Rīgas domes priekšsēdētāja 2016.gada 14.oktobra lēmuma Nr.2-30/RD-16-2350-nd atcelšanu, sakarā ar SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" un Rīgas domes apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 6.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes (turpmāk – dome) Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 2016.gada 27.janvāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2015.gadam Nr.PIPN-16-1028-mp/PIP-16-1521-AL/5-7 pieteicējai VAS „Privatizācijas aģentūra" paziņots nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins zemes vienībai Prūšu ielā 20, Rīgā (kadastra apzīmējums /numurs A/), 1,5% apmērā no zemes vienības kadastrālās vērtības 32 834 *euro* - 82,09 *euro* apmērā, un nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķins par laika periodu no 2015.gada 1.novembra līdz 31.decembrim par zemes vienību Raņķa dambī 7 k-2, Rīgā (kadastra apzīmējums /numurs B/), samazinot to par 10,18 *euro*.

Ar Pārvaldes 2016.gada 4.februāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2015.gadam Nr.PIPN-16-51309-mp/PIP-16-1521-AL/5-7 pieteicējai paziņots nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins zemes vienībai Ģertrūdes ielā 76, Rīgā (kadastra apzīmējums /numurs C/), 1,5% apmērā no zemes vienības kadastrālās vērtības 249 893 *euro* - 2470,05 *euro*.

Ar Pārvaldes 2016.gada 15.februāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2016.gadam Nr.PIPN-16-250024-mp/PIP-16-1521-AL/5-7 pieteicējai paziņots nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins nekustamā īpašuma nodokļa objektiem Rīgā:

1) zemes vienībai Sarkandaugavas ielā 13A (kadastra apzīmējums /numurs D/) par janvāri 24,74 *euro,* par 31925/34099 domājamām daļām par februāri 19,41 *euro* un par 353705/409188 domājamām daļām par martu – decembri 179,22 *euro;*

2) zemes vienībai Patversmes ielā 7A (kadastra apzīmējums /numurs E/) par janvāri 22,31 *euro,* par 44551/49836 domājamām daļām par februāri 19,94 *euro* un par 83627/99672 domājamām daļām par martu – decembri 187,22 *euro;*

3) par 868/13581 domājamām daļām no zemes vienības Ģertrūdes ielā 5 (kadastra apzīmējums /numurs F/) par 2016.gadu 180,92 *euro*;

4) zemes vienībai Lāču ielā 2 (0100 025 0208) par janvāri 38,48 *euro,* par 13731/15959 domājamām daļām par februāri 33,10 *euro* un par 10792/15959 domājamām daļām par martu – decembri 260,18 *euro;*

5) zemes vienībai bez adreses (kadastra apzīmējums /numurs G/) par janvāri 37,95 *euro,* par 131979/139346 domājamām daļām par februāri 35,94 *euro* un par 249713/278692 domājamām daļām par martu – decembri 340,14 *euro;*

6) zemes vienībai Ģertrūdes ielā 76 (kadastra apzīmējums /numurs C/) par 444790/449990 domājamām daļām par janvāri – februāri 432,26 *euro,* par visu īpašumu par martu – decembri 2186,56 *euro;*

7) par 74552/214137 domājamām daļām no zemes vienības Raņķa dambī 7 k-1 (kadastra apzīmējums /numurs H/) par 2016.gadu 498,32 *euro;*

8) zemes vienībai Raņķa dambī k-2 (kadastra apzīmējums /numurs B/) par 91514/219708 domājamām daļām par janvāri 121,19 *euro,* par 82872/219708 domājamām daļām par februāri – decembri 1207,18 *euro;*

9) par 206704/218090 domājamām daļām no zemes vienības Raņķa dambī 7 k-3 (kadastra apzīmējums /numurs I/) par

2016.gadu 1111,23 *euro*;

10) par 530730/539790 domājamām daļām no zemes vienības bez adreses (kadastrs apzīmējums 0100 070 0131) par 2016.gadu 1275,77 *euro*;

11) par 523150/539790 domājamām daļām no zemes vienības Ierikļu ielā 36 (kadastra apzīmējums /numurs J/) par 2016.gadu 1137,45 *euro*;

12) zemes vienībai Ūnijas ielā 37 (kadastra apzīmējums /numurs K/) par 2016.gadu 113,28 *euro*;

13) par 155498/538528 domājamām daļām no zemes vienības Ūnijas ielā 59 (kadastra apzīmējums /numurs L/) par 2016.gadu 429,46 *euro*;

14) par 2174/7285 domājamām daļām no zemes vienības Ierikļu ielā 54 (kadastra apzīmējums /numurs M/) par 2016.gadu 263,73 *euro*;

15) par 28973/32368 domājamām daļām no zemes vienības Lielvārdes ielā 111 (kadastra apzīmējums /numurs N/) par 2016.gadu 1563,87 *euro*;

16) zemes vienības Skaistkalnes ielā 17 (kadastra apzīmējums /numurs O/) platības daļai 442,65 m^2 par 2016.gada janvāri 15,12 *euro* un platības daļai 400,50 m^2 par februāri – decembri 150,46 *euro*;

17) zemes vienībai Šampētera ielā 7 (kadastra apzīmējums /numurs P/) par 12305/39002 domājamām daļām par 2016.gadu – 540,49 *euro*;

18) zemes vienībai Prūšu ielā 20 (kadastra apzīmējums /numurs R/) par 2015. un 2016.gadu 492,51 *euro*;

19) zemes vienībai Prūšu ielā 21 k-2 (kadastra apzīmējums /numurs S/) par 2016.gadu 1064,57 *euro*;

20) zemes vienībai Prūšu ielā 15 (kadastra apzīmējums /numurs T/) par 2016.gada februāri – decembri 559,28 *euro*;

21) par 4370/24363 domājamām daļām no zemes vienības Kaukāza ielā 3 (kadastra apzīmējums /numurs U/) par 2016.gadu 124,61 *euro*;

22) zemes vienībai Palmu ielā 7 (kadastra apzīmējums /numurs V/) par 10277/36943 domājamām daļām par 2016.gada janvāri 22,56 *euro,* par 9569/36943 domājamām daļām par 2016.gada februāri – decembri 231 *euro*;

23) zemes vienībai Jaunciema gatvē 77 (kadastra apzīmējums /numurs Z/) par 29926/100445 domājamām daļām par 2016.gada janvāri un februāri 13,87 *euro,* par 26399/100445 domājamām daļām par 2016.gada martu – decembri 61,14 *euro*;

24) par nekustamā īpašuma Stabu ielā 44B sastāvā ietilpstošo garāžu (kadastra apzīmējums /numurs A0/) par 2016.gadu 3,54 *euro* un tai piekrītošo zemi 110,06 *euro*;

25) par nekustamā īpašuma Lokomotīves ielā 32-10 sastāvā ietilpstošo dzīvokli (kadastra apzīmējums /numurs AA/) 0,2% apmērā no kadastrālās vērtības 17 598,18 *euro* – 35,20 *euro* un tai piekrītošo zemi 1,5 % apmērā no kadastrālās vērtības 6314,73 *euro* – 94,72 *euro*;

26) par nekustamo īpašumu Zvaigžņu ielā 13A (kadastra apzīmējums /numurs AB/) 58,35 *euro*, (kadastra apzīmējums /numurs AC/) 57,95 *euro*, (kadastra apzīmējums /numurs AD/) 58,35 *euro*, (kadastra apzīmējums /numurs AB/) 41,94 *euro*;

27) par nekustamo īpašumu Visvalža ielā 3B (kadastra apzīmējums /numurs AE/) 65,73 *euro*.

Pieteicēja minētos maksāšanas paziņojumus apstrīdēja Pārvaldē.

[2] Ar Pārvaldes 2016.gada 17.maija lēmumu Nr.PIP-16-6818-nd/5-7/16-1521-AL atstāts negrozīts 2016.gada 15.februāra paziņojums par nekustamā īpašuma nodokli 2016.gadam Nr.PIPN-16-250024-mp/PIP-16-1521-AL/5-7 zemesgabaliem Rīgā, Sarkandaugavas ielā 13A, Patversmes ielā 7A, Ģertrūdes ielā 5, Lāču ielā 2, Ģertrūdes ielā 76, Raņķa dambī 7 k-1, k-2, k-3, Ierikļu ielā 54, 36 un 36B, Ūnijas ielā 59 un 37, Lielvārdes ielā 111, Skaistkalnes ielā 17, Šampētera ielā 7, Prūšu ielā 20 un 21 k-2, Kaukāza ielā 3, Palmu ielā 7, Jaunciema gatvē 77, bez adreses ar kadastra apzīmējumu /numurs AF/, par neapdzīvojamo telpu Stabu ielā 44B un dzīvokli Lokomotīves ielā 32-10.

Ar Pārvaldes 2016.gada 2.augusta lēmumu Nr.PIP-16-11022-nd/5-7/16-1521-AL noteikti jauni samaksas termiņi nekustamā īpašuma nodokļa samaksai par zemesgabaliem Ģertrūdes ielā 76 un Prūšu ielā 20.

Ar Pārvaldes 2016.gada 29.augusta lēmumu Nr.PIP-16-12302-nd/5-7/16-1521-AL atcelts Pārvaldes 2016.maija 17.maija lēmums Nr.PIP-16-6818-nd/5-7/16-1521-AL, ar kuru tika atcelts nekustamā īpašuma nodoklis 2016.gadam, un aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis 2016.gadam 194,78 *euro* apmērā par četrām nedzīvojamām telpām Zvaigžņu ielā 13A.

Pieteicēja minētos lēmumu apstrīdēja domes priekšsēdētājam.

[3] Ar domes priekšsēdētāja 2016.gada 14.oktobra lēmumu Nr.2-30/RD-16-2350-nd (turpmāk – lēmums) atstāts negrozīts 2016.gada 17.maija lēmums Nr.PIP-16-6818-nd/5-7/16-1521-AL, 2016.gada 29.augusta lēmums Nr.PIP-16-12302-nd/5-7/16-1521-AL un 2016.gada 2.augusta lēmums Nr.PIP-16-11022-nd/5-7/16-1521-AL.

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Ievērojot likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" (turpmāk arī – Likums) 7.panta pirmās daļas 3.punktu un trešās daļas 3.punktu, secināms, ka gadījumos, ja tiek privatizēts vai atsavināts valsts vai pašvaldības īpašums, īpašuma tiesību ieguvējs nekustamā īpašuma nodokli maksā ar nākamo mēnesi pēc tam, kad iegūtas īpašuma tiesības, līdz ar to pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli saistāms ar īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.

[3.2] Saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 48.panta pirmo daļu par privatizētā objekta īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā. Privatizētais objekts reģistrējams, un īpašuma

tiesības nostiprināmas zemesgrāmatā Zemesgrāmatu likumā un likumā „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" noteiktajā kārtībā. Tādējādi par brīdi, kad attiecībā uz nekustamā īpašuma objektiem ir pabeigts privatizācijas process, uzskatāms brīdis, kad īpašuma īpašnieki (ieguvēji) nostiprina īpašuma tiesības zemesgrāmatā.

Par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju nekustamajiem īpašumiem ir atzīstama pieteicēja, uz kuras vārda Latvijas valstij ir nostiprinātas īpašuma tiesības zemesgrāmatā.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par lēmuma atcelšanu, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Uz zemesgabaliem, par kuriem pieteicējai aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis, atrodas dzīvojamās mājas, kas ir sadalītas dzīvokļu īpašumos, kuri ir privatizēti. Ņemot vērā to, ka uz dzīvojamo māju privatizācijas uzsākšanas brīdi likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 7.panta redakcija neparedzēja iekļaut privatizācijas objekta sastāvā zemi, ja dzīvojamā māja atradās vienlaikus uz privātīpašumā esoša zemesgabala un valstij piekritīga zemesgabala, dzīvokļu īpašnieki nevarēja privatizēt dzīvojamai mājai piekrītošā zemesgabala domājamās daļas. Zemesgabali, uz kuriem atrodas dzīvojamās mājas, ir ierakstīti zemesgrāmatā uz Latvijas valsts vārda pieteicējas personā, tādējādi atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 7.panta otrajai daļai un 84.pantam zemesgabali ir nododami īpašumā dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem bez atlīdzības atbilstoši privatizētā objekta kopīpašuma domājamai daļai, par to slēdzot atsevišķu vienošanos, vai atbilstoši minētā likuma 53.panta pirmajai daļai, slēdzot zemesgabalu domājamo daļu nomas līgumu uz 99 gadiem.

Tādējādi uz zemesgabaliem esošo dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki, kuri nav nostiprinājuši saviem dzīvokļu īpašumiem piekrītošās zemesgabala domājamās daļas zemesgrāmatā, ir zemesgabalu domājamo daļu lietotāji un saskaņā ar Likuma 2.panta piekto daļu nekustamā īpašuma nodokļa par zemesgabala domājamām daļām maksātāji.

Par uz zemesgabaliem esošo dzīvojamo māju dzīvokļiem, kuri nav privatizēti (ir pašvaldības īpašumā), piekrītošo zemes domājamo daļu nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem atbildētāja kļūdaini uzskata nekustamā īpašuma pārvaldnieku, jo tas neatbilst Likuma 2.panta astotajai daļai. Šāda likuma piemērošana nostāda Rīgas pilsētas pašvaldību priviliģētākā stāvoklī nekā pārējos dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekus.

[4.2] Attiecībā uz zemesgabaliem Skaistkalnes ielā 17, Šampētera ielā 7 atbildētāja kļūdaini atsaukusies uz likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 13.panta pirmo daļu, jo minēto nekustamo īpašumu privatizācija notika saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju", kas varēja novest pie nepareiziem secinājumiem.

[4.3] Attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanu zemesgabaliem ir jāpiemēro Likuma 2.panta piektā daļa, kas iztulkojama tādējādi, ka likumā noteiktās personas ir ne tikai tās, kuras minētas Likumā, bet arī citas personas, kurām noteiktas lietošanas tiesības uz valstij piederošiem nekustamajiem īpašumiem saskaņā ar citiem likumiem.

[4.4] Ņemot vērā to, ka attiecībā uz zemesgabaliem nav pabeigta zemes reforma, dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki ir lietotāji Likuma 2.panta piektās daļas un pārejas noteikumu 3.punkta izpratnē, līdz ar to arī nekustamā īpašuma nodokļa maksātāji par zemesgabaliem atbilstoši dzīvokļa īpašumā esošajai domājamai daļai.

[4.5] Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.^{9}panta sestajā daļā noteikts, ka dzīvokļa, mākslinieka darbnīcas vai neapdzīvojamās telpas īpašnieka tiesības, pienākumus un atbildību, kā arī dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļu un citu dzīvoklī iemitināto personu statusu reglamentē Dzīvokļa īpašuma likums tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar šo likumu. Savukārt Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta 4.punktā noteikts, ka dzīvokļa īpašniekam ir pienākums maksāt uz dzīvokļa īpašumu attiecinātos nodokļus.

Likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktā ir noteikts, ja valsts vai pašvaldības īpašums tiek nodots lietošanā vai nomā, lietotājs vai nomnieks nekustamā īpašuma nodokli maksā ar nākamo mēnesi pēc tam, kad radušās lietošanas vai nomas tiesības. Tulkojot minētās tiesību normas, var secināt, ka dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki ir attiecīgo zemesgabalu domājamo daļu lietotāji, pamatojoties uz likumu, līdz ar to tiem ir pienākums patstāvīgi veikt nekustamā īpašuma nodokļa samaksu par zemesgabaliem. Šāda nekustamā īpašuma nodokļa samaksas kārtība noteikta arī Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumu Nr.495 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.495) 47.punktā, kurš nosaka, ka likuma pārejas noteikumu 3.punkta izpratnē par zemes lietotāju uzskata personu, kura faktiski izmanto (lieto) zemi bez dokumentu noformēšanas par zemes lietošanas tiesībām.

[4.6] Par nedzīvojamām telpām Stabu ielā 44 B, Rīgā, pieteicēja norāda, ka atbildētāja nav ievērojusi Likuma 2.panta astotajā daļā noteikto.

Arī attiecībā uz aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli dzīvokļa īpašumam Lokomotīves ielā 32-10, Rīgā, pieteicēja norāda, ka ir kļūdaini secināts, ka pieteicēja ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja par to, jo nav ņemta vērā Likuma 2.panta astotā daļa.

[4.7] Attiecībā uz aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli nedzīvojamām telpām Zvaigžņu ielā 13A, Rīgā, pieteicēja norāda, ka nedzīvojamās telpas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai privatizēja /pers. A/, kuram saskaņā ar 2007.gada 25.janvāra pirkuma līgumu tika nodotas nedzīvojamo telpu īpašuma tiesības. Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā ierakstīts, ka nedzīvojamo telpu tiesiskais valdītājs ir fiziska persona, kuras tiesības kadastra reģistrā ierakstītas, pamatojoties uz 2007.gada 25.janvāra pirkuma līgumu, tātad tas ir /pers. A/, kas īpašuma tiesības zemesgrāmatā nav reģistrējis. Pieteicēja, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 73.^{8}pantu un Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 6.panta otro daļu, norāda, ka par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju ir uzskatāms /pers. A/, bet, tā kā viņš ir miris, tad viņa mantiniece /pers. B/.

[5] Dome tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina, pamatojoties uz lēmumā ietvertajiem argumentiem.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 6.oktobra spriedumu pieteicējas pieteikums daļēji apmierināts, atcelts domes 2016.gada 14.oktobra lēmums Nr.2-30/RD-16-2350-nd daļā par pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli 2016.gadam par nedzīvojamo telpu Stabu ielā 44B, Rīgā, 3,54 *euro* un tai piekrītošo zemi 110,06 *euro*, kā arī daļā par aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli par dzīvokli Lokomotīves ielā 32-10, Rīgā, 35,20 *euro* un tam piekrītošo zemi 94,72 *euro*. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Tiesa atzina, ka attiecībā uz strīdus zemes vienībām (zemesgabaliem) lietā nav piemērojama Likuma 2.panta astotā daļa un ka pieteicēja ir nekustamā nodokļa maksātāja par strīdus zemes vienību domājamām daļām.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 6.oktobra spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, dome iesniedza apelācijas sūdzību, norādot, ka tiesa ir nonākusi pie nepamatota secinājuma, ka garāža Stabu ielā 44B, Rīgā, ir uzskatāma par daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas daļu un attiecībā uz to ir piemērojama Likuma 2.panta astotā daļa. Tiesa ir nonākusi pie nepamatota secinājuma, ka dzīvoklis Lokomotīves ielā 32-10, Rīgā, ir uzskatāms par daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas daļu Likuma 2.panta astotās daļas izpratnē. Strīdā par minēto garāžu un dzīvokli ir dažādi juridiskie apstākļi, kaut gan juridiski strīds ir par Likuma 2.panta astotās daļas piemērošanu.

[8] Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts, norādot turpmāk minētos argumentus.

[8.1] Tiesa nav sniegusi argumentus uz pieteikumā norādītajiem apsvērumiem, ka par Likuma 2.panta piektajā daļā minētajiem valstij piederošo vai piekritīgo nekustamo īpašumu lietotājiem ir uzskatāmas arī personas, kas nav ierakstītas Likumā.

[8.2] Tiesa ir atsaukusies uz tiesību normu interpretāciju spēkā neesošu tiesību aktu redakcijās un tiesu praksi, kurā tika izskatīts strīds par citiem faktiskajiem apstākļiem.

[8.3] Tiesa ir kļūdaini interpretējusi Likuma 2.panta astoto daļu. Ņemot vērā, ka uz strīdus zemesgabaliem esošo daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļus personas īpašumā ieguva gan līdz dzīvojamo māju privatizācijai, gan privatizējot vispārējā kārtībā, nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs par strīdus zemesgabaliem ir dzīvojamo māju pārvaldnieki, kurus ir pienākums noskaidrot atbildētājai.

[8.4] Tiesa nav vērtējusi nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu par zemesgabalu Prūšu ielā 15, Rīgā, kadastra apzīmējums /numurs T/, un zemesgabalu bez adreses, kadastra apzīmējums /numurs G/.

[9] Paskaidrojumos par pieteicējas apelācijas sūdzību dome norāda, ka tai nepiekrīt, jo pieteicējas pārsūdzētajā daļā spriedums ir likumīgs.

[10] Paskaidrojumos par atbildētājas apelācijas sūdzību pieteicēja norāda, ka spriedums daļā par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķina atcelšanu ir pamatots, bet domes apelācijas sūdzība ir noraidāma.

[11] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedumu pieteicējas pieteikums daļā apmierināts, lēmums daļā par pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli 2016.gadam par nekustamā īpašuma Stabu ielā 44B, Rīgā, sastāvā ietilpstošo garāžu (kadastra apzīmējums /numurs A0/) 3,54 *euro* un tai piekrītošo zemi 110,06 *euro*. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

[12] Par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību.

[13] Ar Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2021.gada 22.oktobra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedums atcelts daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par domes 2016.gada 14.oktobra lēmuma Nr. 2-30/RD-16-2350-nd atcelšanu daļā par pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli saistībā ar 23 zemesgabaliem vai to domājamām daļām, un lieta minētajā daļā nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai. Pārējā daļā Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedums atstāts negrozīts.

Par atcelto daļu Senāts secināja, ka apgabaltiesa ir nepareizi piemērojusi Likuma 2.panta astoto daļu, kas ir novedis pie nepareiza sprieduma.

Motīvu daļa

[14] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums attiecīgajā daļā ir apmierināms.

[15] Ar Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021.gada 22.oktobra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedums atcelts daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par lēmuma atcelšanu daļā par pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli saistībā ar 23 zemesgabaliem vai to domājamām daļām.

Apgabaltiesa konstatē, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 309.panta otrās daļas 2.punktu pārējā daļā apelācijas instances tiesas 2018.gada 9.aprīļa spriedums ir stājies likumīgā spēkā, tādējādi attiecīgajā apjomā atkārtoti nav vērtējami apelācijas sūdzībās norādītie apstākļi.

Ievērojot minēto, secināms, ka apgabaltiesai ir pienākums izvērtēt pieteicējas apelācijas sūdzību daļā par pieteicējai aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli saistībā ar 23 zemesgabaliem vai to domājamām daļām.

[16] Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmā daļa noteic, ka tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

[17] Lietā ir strīds par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju par zemesgabaliem vai to domājamām daļām (ciktāl tās piekrīt privatizētai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas daļai) situācijā, kad īpašuma tiesības zemesgrāmatā uz zemesgabaliem ir nostiprinātas Latvijas valstij pieteicējas personā un uz zemesgabaliem atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kuras ir privatizētas pilnībā vai daļēji (ir privatizēti dzīvokļi kopā ar attiecīgu kopīpašumā esošu dzīvojamās mājas domājamo daļu) un ir dzīvokļu īpašnieku īpašumā, savukārt zemesgabalu privatizācijas process turpinās.

[18] Pieteicēja uzskata, ka nodoklis ir jāmaksā dzīvokļu īpašniekiem atbilstoši Likuma 2.panta piektās daļas otrajam teikumam, tā kā dzīvokļu īpašnieki faktiski lieto zemesgabalus, vai arī daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldniekiem atbilstoši minētā likuma 2.panta astotajai daļai. Savukārt iestāde uzskata, ka pieteicējai ir jāmaksā nodoklis saskaņā ar Likuma 2.panta pirmajā, otrajā un piektajā daļā noteikto vispārējo principu, ka nodokli maksā tas, kurš ir ierakstīts zemesgrāmatā, bet Likuma 2.panta piektās daļas otrajā teikumā paredzētais izņēmums, kā arī panta astotā daļa uz izskatāmās lietas apstākļiem nav attiecināmi.

[19] Likuma (*redakcijā, kas bija spēkā laikā, par kuru aprēķināts nodoklis)* 2.panta pirmā un otrā daļa noteic, ka nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai citādas vienošanās pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai – šajā likumā noteiktajos gadījumos – lietošanā ir nekustamais īpašums. Par nekustamā īpašuma īpašnieku šā likuma izpratnē uzskatāma persona, kuras īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu ir nostiprinātas zemesgrāmatā vai kurai piederošais nekustamais īpašums (ēkas un inženierbūves) līdz Zemesgrāmatu likuma spēka atjaunošanai ir reģistrēts pašvaldībā vai Valsts zemes dienestā.

Likuma 2.panta piektā – desmitā daļa reglamentē nodokļa maksātāju, ja nekustamais īpašums ir reģistrēts zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda vai arī tas pieder vai piekrīt valstij vai pašvaldībai. Likuma 2.panta piektā daļa noteic, ka nodokli par valstij piederošo nekustamo īpašumu maksā persona, uz kuras vārda nekustamais īpašums ierakstīts zemesgrāmatā. Ja likumā ir noteikta persona, kurai valstij piederošais nekustamais īpašums nodots lietošanā, nekustamā īpašuma nodokli maksā persona, kurai uz likuma pamata noteiktas īpašuma lietošanas tiesības.

Savukārt 2.panta astotā daļa paredz, ka nodokli par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, un valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas, maksā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks, kas nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus iekasē no šīs dzīvojamās mājas (tās daļu) īrniekiem, nomniekiem vai personām, kuras īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju (tās daļu) ieguvušas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī no dzīvokļu īpašumu tiesiskajiem valdītājiem (līdz nekustamā īpašuma reģistrēšanai zemesgrāmatā) papildus noteiktajai īres maksai, nomas maksai vai daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksai. Likuma 2.panta astotā daļa iepretim panta piektās daļas pirmajam teikumam ir speciālā tiesību norma, jo tā reglamentē specifiskus priekšnoteikumus, kuriem iestājoties nodoklis ir jāmaksā 2.panta astotajā daļā noteiktajai personai, lai arī nekustamais īpašums pieder vai ir piekritīgs valstij. Līdz ar to vispirms ir jānoskaidro, kādos gadījumos ir piemērojama 2.panta astotā daļa.

[20] Likuma 2.panta piektā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim*) paredzēja, ka nodokli par valsts vai pašvaldības īpašumā esošu zemi, ēkām un inženierbūvēm maksā to lietotājs, bet, ja tāda nav, – nomnieks.

Noteikumu Nr.495 pamata redakcijā 23.punkts paredzēja, ka, piemērojot likuma 2.panta piekto daļu, par zemes un ēkas lietotāju uzskatāma persona, kurai ar valsts vai pašvaldības institūcijas lēmumu valstij vai pašvaldībai piederoša zeme un ēkas ir nodotas valdījumā, bet par tādas zemes lietotāju, uz kuras atrodas valstij vai pašvaldībai piederoša, privatizācijai nodota vai privatizēta daudzdzīvokļu māja, – daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotājs. 2010.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi Noteikumos Nr.495 (Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1645 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumos Nr.495 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība"), ar kuriem Noteikumu Nr.495 23.punkts izteikts citā redakcijā, paredzot, ka, piemērojot likuma 2.panta piekto daļu, par zemes un ēkas lietotāju uzskata: 23.1. personu, kurai ar valsts vai pašvaldības institūcijas lēmumu valstij vai pašvaldībai piederoša zeme un ēkas ir nodotas valdījumā; 23.2. ja valsts vai pašvaldības īpašumā esoša zeme nav nodota valdījumā vai iznomāta, – personu, kuras īpašumā vai tiesiskā valdījumā ir ēka, kas atrodas uz valsts vai pašvaldības īpašumā esošas zemes; 23.3. par valstij vai pašvaldībai piederošo, privatizācijai nodoto vai privatizēto daudzdzīvokļu māju (tās daļu) un zemi, uz kuras šī māja atrodas, – daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotāju.

Likuma 2.panta piektā daļa tika izteikta jaunā redakcijā ar 2013.gada 6.novembra likumu „Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli"", kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī. Vienlaikus Likuma 2.pants tika papildināts ar vairākām jaunām panta daļām, tostarp ar astoto daļu. Likumprojekta anotācija liecina, ka likumprojekta mērķis bija Likuma 2.pantā

skaidri definēt subjektu, kas ir nodokļa maksātājs par valsts un pašvaldības nekustamiem īpašumiem, nolūkā izvairīties no atšķirīgas Likuma 2.panta piektās daļas un Noteikumu Nr.495 23.punkta interpretācijas un nodrošināt vienveidīgu nodokļa piemērošanu valsts un pašvaldību nekustamiem īpašumiem.

Uz likumprojekta pirmo lasījumu Likuma 2.panta astotā daļa tika piedāvāta šādā redakcijā: nekustamā īpašuma nodokli par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, un valstij vai pašvaldībai piederošu vai piekritīgu zemi, uz kuras šī māja atrodas, maksā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks. Taču Saeimas Juridiskais birojs, bažījoties par pārvaldniekam uzliktā pienākuma maksāt nodokli samērīgumu, jo likumā nav paredzēts finansējuma avots, turklāt pārvaldnieks var arī būt privāto tiesību subjekts, iesniedza priekšlikumu izslēgt šo panta daļu. Ievērojot minēto, likumprojekta otrajā lasījumā tika atbalstīta jauna 2.panta astotās daļas redakcija, kas arī tika pieņemta ar 2013.gada 6.novembra likuma grozījumiem un kas būtiskajos aspektos ir līdzīga panta daļas redakcijai, kas ir piemērojama šīs lietas apstākļiem un kas ir citēta šā (proti, Senāta) sprieduma 8.punktā (Likuma 2.panta astotajā daļā tika izdarīti grozījumi arī ar 2014.gada 6.marta likuma grozījumiem, tomēr tiktāl, ciktāl tas skar izskatāmo lietu, šie grozījumi tikai precizēja 2.panta astotās daļas 2013.gada 6.novembra likuma redakciju).

[21] Kā izskatāmajā lietā atzinis Senāts, no minēto tiesību normu vēsturiskās attīstības gaitas redzams, ka tās mērķis ir atbrīvot valsti vai pašvaldību no nodokļa maksāšanas pienākuma par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, un valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas. Ievērojot šā mērķa būtību, Senāts nesaskatīja pamatu uzskatam, ka nodokļa maksāšanas pienākumu ietekmē apstāklis, ka zemes privatizācija nav notikusi reizē ar daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas vai tās daļas privatizāciju, bet tā notiek secīgi noteiktā laika periodā. Proti, likumdevēja mērķis neļauj secināt, ka valsts ir atbrīvojama no nodokļa maksāšanas pienākuma tikai tad, ja gan ēkas, gan zeme pieder vai piekrīt valstij.

Senāts vērtēja, ka minēto neļauj secināt arī normā noteikto subjektu, no kuriem pārvaldnieks iekasē nodokli, tiesiskais statuss. Kā redzams no normas vēsturiskās attīstības gaitas, nodokļa maksāšanas pienākums vienmēr ir ticis uzlikts pārvaldniekam. Vienīgi pēdējie likuma grozījumi iezīmēja, ka nodoklis, kuru maksā pārvaldnieks, būtu jāiekasē no normā minētajām personām, taču, kā jau minēts, iemesls tam ir pārvaldnieka atbrīvošana no tādu izdevumu uzņemšanās, kuri pēc būtības tam nebūtu jāuzņemas, tā kā pārvaldnieks nav faktiskais nekustamā īpašuma lietotājs. Citiem vārdiem, likumdevēja mērķis, nosakot subjektu loku, no kuriem pārvaldnieks iekasē nodokli, nebija sašaurināt normā minēto objektu loku, par kuru valsts būtu atbrīvojama no nodokļa maksāšanas, bet gan noteikt, ka nodoklis pēc būtības ir jāmaksā tām personām, kas faktiski lieto šo nekustamo īpašumu. Tātad no minētā var izdarīt tikai tādu secinājumu, ka gadījumā, ja nekustamais īpašums, kas pieder vai piekrīt valstij, neatrodas nevienas citas personas faktiskā lietošanā, no kuras pārvaldnieks varētu iekasēt nodokli, nodoklis būtu jāmaksā pašai valstij.

Lai arī tiesību normā ir uzskaitītas ar noteiktu tiesisko statusu apveltītas personas, no kurām pārvaldnieks iekasē nodokli, tomēr minētā tiesību normu interpretācija un tās rezultātā izdarītie secinājumi par tiesību normas un tās elementu mērķi ļauj secināt, ka tiesību normas teksts attiecībā uz valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi ir nepilnīgs. Nosakot konkrētu subjektu loku, likumdevējs nav rēķinājies ar to, ka daudzdzīvokļu dzīvojamo māju privatizācija likumā noteiktu vai faktisku šķēršļu dēļ var noritēt atsevišķi no zemes privatizācijas, tā rezultātā mainoties normā minēto subjektu statusam un kļūstot par dzīvokļu īpašumu īpašniekiem. Tādējādi tiek radīts šķietams iespaids, ka šīm personām vairs nav jāmaksā nodoklis par zemi. Taču, ievērojot šīs normas jēgu, atbilstoši kurai nodoklis ir jāmaksā tam, kurš šo nekustamo īpašumu faktiski lieto (ar pārvaldnieka starpniecību), ir skaidrs, ka tāds nav bijis likumdevēja plāns.

Ievērojot minēto, kā arī to, ka dzīvokļu īpašumu, kuru sastāvā ir arī daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas attiecīgās domājamās daļas, īpašnieki faktiski lieto valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, starp šiem īpašniekiem un valsti vai pašvaldību veidojas (vai turpinās) tieši tādas pašas tiesiskās un faktiskās attiecības, kādas tās ir (vai bija) starp normā tieši nosauktajiem subjektiem, no kuriem pārvaldnieks iekasē nodokli, un valsti vai pašvaldību. Līdz ar to Senāts atzina, ka nav pamata uz dzīvokļu īpašumu īpašniekiem raudzīties citādāk un pārvaldniekam ir pamats iekasēt nodokli no dzīvokļu īpašumu īpašniekiem par valstij vai pašvaldībai piederošu vai piekritīgu zemi.

[22] Ņemot vērā Senāta izskatāmajā lietā veikto piemērojamo tiesību normu interpretāciju kopsakarā ar lietas faktiskajiem apstākļiem, apgabaltiesa atzīst, ka lietā ir piemērojama Likuma 2.panta astotā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā uz nodokļa aprēķināšanas brīdi*). Tādējādi pieteicēja nav nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja par 23 strīdus zemes vienībām (zemesgabaliem), kas ir saistītas ar dzīvokļu īpašumos sadalītajām dzīvojamām ēkām.

[23] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa attiecībā uz strīdus zemes vienībām (zemesgabaliem) ir nepareizi tulkojusi un piemērojusi tiesību normas. Līdz ar to tās spriedums šajā daļā ir nepamatots.

[24] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicēja par apelācijas sūdzību ir samaksājusi valsts nodevu 60 *euro* apmērā. Tā kā apgabaltiesa ir atzinusi, ka pieteicējas pieteikums izskatāmajā daļā ir pamatots, tad, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, no atbildētājas Rīgas valstspilsētas pašvaldības par labu pieteicējai ir piespriežama valsts nodeva 60 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Apmierināt SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" pieteikumu daļā.

Atcelt Rīgas domes 2016.gada 14.oktobra lēmumu Nr.2-30/RD-16-2350-nd daļā par SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli par zemes vienību Sarkandaugavas ielā 13A, par zemes vienību Patversmes ielā 7A, par zemes vienību Ģertrūdes ielā 5, par zemes vienību Lāču ielā 2, par zemes vienību bez adreses (kadastra apzīmējums /numurs G/), par zemes vienību Ģertrūdes ielā 76, par zemes vienību Raņķa dambī 7 k-1, par zemes vienību Raņķa dambī 7 k-2, par zemes vienības Raņķa dambī 7 k-3, par zemes vienību Ieriķu ielā 36, par zemes vienību Ieriķu ielā 36B (kadastra apzīmējums /numurs J/), par zemes vienību Ieriķu ielā 54, par zemes vienību Ūnijas ielā 37, par zemes vienību Ūnijas ielā 59, par zemes vienību Lielvārdes ielā 111, par zemes vienību Skaistkalnes ielā 17, par zemes vienību Šampētera ielā 7, par zemes vienību Prūšu ielā 15, par zemes vienību Prūšu ielā 20, par zemes vienību Prūšu ielā 21 k-2, par zemes vienību Kaukāza ielā 3, par zemes vienību Palmu ielā 7 un par zemes vienību Jaunciema gatvē 77, Rīgā.

Piespriest no Rīgas valstspilsētas pašvaldības par labu SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" tās samaksāto valsts nodevu 60 *euro*, kas atlīdzināma no Rīgas domes budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents M.Birzgalis

Tiesneses U.Mihailova

A.Šteinberga

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.